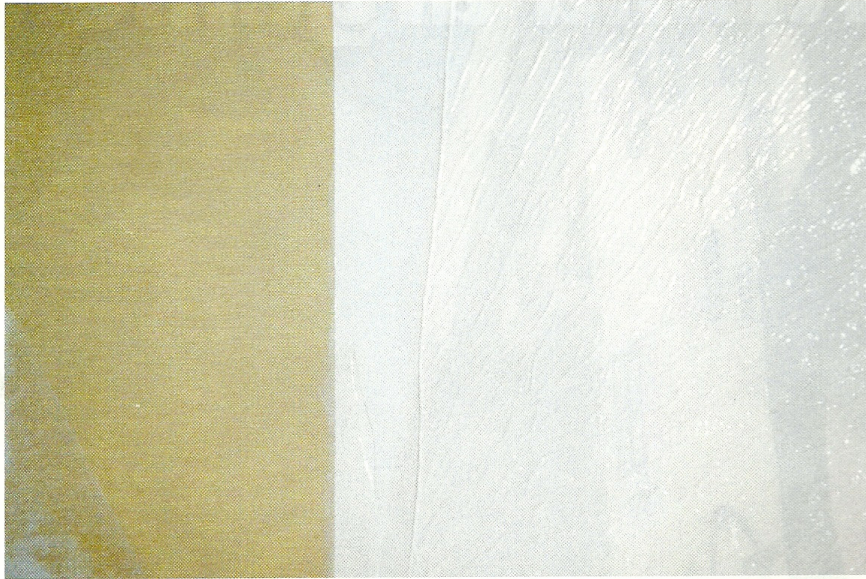

OBS!

I denna artikeln efterfrågas en test av Permafoil radontapet utförd av ett opartisk institut t.ex. Statens Provnings- och Forskningsinstitut. En sådan test är gjord efter att denna artikeln skrevs.

Ny tapet kan minska radon

☛ Tapeten har testats i Marks kommun; där lyckades man sänka radonhalten i inomhusluft med 87 procent.

– Mätningarna har gett mycket bra resultat, säger Christer Löfgren, förvaltningschef vid Marks Bostads AB.

Tapeten, som kallas Permafoil, består av tre gastäta plastskikt omgivna av två strukturerade pappersskikt. Plasten är enligt tillverkaren miljöanpassad och används som förpackningsmaterial i livsmedelsindustrin.

Plasten gör att radonet innesluts i väggarna.

Eftersom det inte bildas ett gastryck bakom tapeten är det inte, enligt företaget Permafoil, stora mängder radongas som tar sig ut i rummet när man punkterar tapeten. Därför är det inget som hindrar att man sätter upp en tavla på väggen till exempel.

Radonet, som kan komma från marken eller från väggar som byggts med blåbetong, är farligt på så sätt att det bryts ner till så kallade radondöttrar.

När dessa når ner i människans luftvägar är de skadliga för cellerna eftersom en viss mängd strålning uppstår när döttrarna i sin tur bryts ner.

Man kan komma till rätta med radonproblemet genom att ventiler kraftigt. Nytt ventilationssystem kostar dock att installera och måste underhållas. Med tapeten minskar man kostnaderna både för investering och drift.

Tapeten kan inte skydda mot det vanligare markradonet utan bara mot radon i byggmaterial. Det är främst hus

Stefan Gränsmark sätter upp tapeten ovanpå ett tjockt lager våtrumslim.

Den brunmurriga tapeten hängs på ett tjockt lager våtrumslim. Efter tapetsering skall radontapeten målas eller tapetseras över.

Noggrannheten är A och O.

Det är noga med underarbetet när man hänger radontapeten, säger Stefan Gränsmark.

byggda 1940- till och med 1960-talet som har blå gasbetong i väggarna.

Enligt Sten Johansson, som lanserar Permafoil, visar nya mätningar i Mark att minskningen av radon i inomhusluften står kvar två år efter tapetseringen.

Strålningen är fortfarande under 200 becquerel per kubikmeter vilket är tillåtet gränsvärde för strålning i nya fastigheter. Tidigare hade husen i Mark en strålning om 1500 becquerel per kubikmeter i genomsnitt.

Lars Mjönes, verksamhetsansvarig för naturlig strålning vid SSI, Statens

Strålskyddsinstitut, är dock inte imponerad. Han anser att någon oberoende instans, till exempel SP, Sveriges Provnings- och Forskningsinstitut, borde göra mätningar.

– När vi pratade med Permafoil hade man bara gjort mätningar i en enda lägenhet efter tapetsering med radontapeten, det tycker vi är otillräckligt, säger han.

Han undrar också om resultaten står sig efter att man har satt upp tavlor med mera på väggarna. Dessutom måste man passa sig så att man inte bygger in fukt i väggarna, till exempel om man tapetserar väggar under jord, anser han.

Bostadsföretaget Poseidon i Göteborg står nu i tur att testa den nya tapeten. Man hänger den på prov i en lägenhet i Majorna.

Målare Stefan Gränsmark vid Effektiv Måleri AB berättar att det är mycket noga med underarbetet för den här tapeten. Över den gamla nedslipade tapeten har han lagt spärgrund så att inte fukt från det våtrumslim som skall användas tränger igenom och får den underliggande tapeten att lossna.

– Får jag en bubbla här kan jag förstås skära, men det vill man ju inte när tapeten skall vara tät, säger han.

När han hänger tapeten lägger han på ett tjockt lager med våtrumslim. Detta återigen för att inte få några bubblor.

– Jag skall spackla sedan och då kan det blåsa sig om jag inte lagt på tillräckligt med lim, säger han.

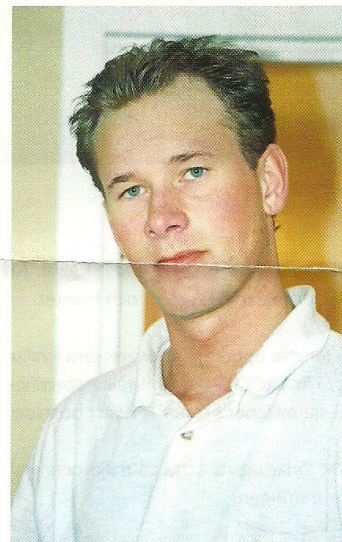
Tapeten hängs med en överlappning om en till två centimeter. I hörnen skär Stefan Gränsmark upp tapeten för att inte få luft under.

När limmet torkat är det noga med att foga takvinkel, fotlist och hörn med latexfog för att få ett tätt skikt mot betongen.

Efter spackling är det bara att tapetsera eller måla över radontapeten. Om den nya tapeten saknar struktur, eller om man skall måla, måste man bredspackla över radontapeten eftersom den har en fin struktur.

Radontapeten duger nämligen inte i sig till rumstapet - den är, med sin yta som brunt omslagspapper, inte tillräckligt vacker. ❧

Agneta Olofsson

Stefan Gränsmark.